

Vilniaus regiono integruotos teritorijų vystymo programos
1 priedas

STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ LENTELĖ

Stiprybės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Daugeliui Vilniaus regione esančių savivaldybių (išskyrus Ukmergės rajono savivaldybę) būdingas santykinai žemas registruoto nedarbo lygis ir (ar) spartus registruoto nedarbo lygio mažėjimas	3	Daugelis Vilniaus regiono savivaldybių nesusiduria su aukšto nedarbo lygio problema, arba (vertinant registruoto nedarbo mažėjimo tendenciją) šią problemą gali artimiausiu metu išspręsti. Žemas registruoto nedarbo lygio (kaip teigiamo socialinio veiksnio) svarba Vilniaus regione vertintina kaip vidutinė, nes žemas registruotas nedarbas yra susijęs su aplinkai žalingais procesais (švytuokline migracija) ir nulemtas mažo darbo jėgos aktyvumo (kuomet į darbo biržą tiesiog nesikreipiama)
2. Gyventojų skaičius (vertinant viso regiono mastu) santykinai stabilus	3	Vilniaus regione (įskaitant Vilniaus miesto savivaldybę) gyventojų skaičius nuo 2010 m. sumažėjo tik 2 procentais, stabilizavosi (nustojo mažėti) 2012 m., o 2014 m. jau nežymiai didėjo (0,2 proc.). Vilniaus regione (be Vilniaus miesto savivaldybės) neigiami demografiniai pokyčiai taip pat buvo lėtesni negu vidutiniškai šalyje. Veiksny vertintinas kaip vidutinės svarbos, nes santykinai stabilų gyventojų skaičių palaikė Vilniaus miesto savivaldybė ir centrinėje regiono dalyje esančios kaimo gyvenamosios vietovės. Pagrindinių miestų gyventojų skaičius (o kartu ir ekonominis potencialas) sparčiai mažėjo.

3. Aukštas artimiausiose Vilniaus miesto prieigose esančių Vilniaus regiono dalių investicinis potencialas	4	Dėl nedidelio atstumo iki Vilniaus miesto, šios regiono dalys nesusiduria su kvalifikuotos darbo jėgos trūkumu, tačiau kartu pasižymi didesne žemės sklypų pasiūla, prieiga prie pagrindinių TEN-T tinklų ir mažesnėmis žemės kainomis. Tai svarbus veiksnys, tačiau jo svarba yra didesnė tiesiogiai su Vilniaus miesto savivaldybe besiribojančioms teritorijoms.
Silpnybės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Maža materialinių investicijų apimtis ir nediversifikuota šių investicijų struktūra	4	Įvertinus Vilniaus regiono ITV programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizėje aptartas materialinių investicijų apimtis ir struktūrą galima konstatuoti, kad Vilniaus regiono savivaldybėms (be Vilniaus miesto savivaldybės) būdinga arba mažai diversifikuota investicijų struktūra (pvz. investicijos Elektrėnų rajono savivaldybėje nukreiptos didžiąja dalimi į energetiką, centrinėje regiono dalyje – į gyvenamąją statybą ir nekilnojamojo turto operacijas) arba maža materialinių investicijų apimtis, ir į naujos gamybos ir paslaugų plėtrą investuojama nedaug. Veiksnys yra svarbus, nes daugelyje Vilniaus regiono savivaldybių (esančių vidurinėje ir periferinėje regiono dalyje) riboja naujų įmonių steigimąsi ir esamų augimą (su tam tikromis išimtimis) stabdo ribotos vietinių smulkaus ir vidutinio verslo subjektų investicijų į modernizavimą bei infrastruktūrą galimybes. Todėl veiksnys įvertintas kaip svarbus.
2. Dideli ekonominio aktyvumo netolygumai	5	Įvertinus Vilniaus regiono ITV programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizėje aptartus ekonominio aktyvumo netolygumus, galima konstatuoti, kad situacija Vilniaus regione yra išskirtinė (tokių, ar bent panašaus lygio netolygumų nėra nei viename regione). Veiksnys

		vertintinas kaip labai svarbus ir dėl to, kad yra tiesiogiai susijęs su kitomis Vilniaus regiono silpnybėmis.
3. Žemas darbo jėgos aktyvumo lygis	4	Įvertinus Vilniaus regiono ITV programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizėje aptartas žemo darbo jėgos aktyvumo lygio priežastis ir galimas pasekmes, veiksnys vertintinas kaip svarbus. Nepašalinus šios silpnybės (problemos), gilės atokesnėse kaimo gyvenamosiose vietovėse gyvenančių gyventojų socialinė atskirtis, augant šalies ir regiono ekonomikai ir registruoto nedarbo lygiui regione artėjant prie natūralaus (frikcinio) 5-6 proc. registruoto nedarbo lygio, bus susidurta su darbo jėgos trūkumu.
4. Gyventojų skaičiaus mažėjimas miestuose (išskyrus Vilniaus miestą)	4	Veiksnys vertintinas kaip svarbus, nes pagrindiniuose Vilniaus regiono miestuose, (be Vilniaus miesto savivaldybėje esančių Vilniaus ir Grigiškių miestų) – Elektrėnuose, Trakuose, Švenčionyse, Širvintose, Šalčininkuose ir Ukmergėje bei Lentvaryje gyventojų skaičiui mažėjant sparčiau, negu gyventojų skaičiui šalyje, mažėja prielaidos veiklos koncentracijai urbanizuotose teritorijose (aglomeracijai) (didesnė veiklos koncentracija įgalina taupyti regiono gamtinius išteklius, išlaidas infrastruktūrai, racionaliai naudoti materialinius, laiko išteklius ir kt).
5. Aktyvi švytuoklinė migracija (lemia didelius CO2 išmetimus)	4	Veiksnys vertintinas kaip svarbus. Dėl netolygaus gyvenamųjų ir darbo vietų išsidėstymo, Vilniaus regiono gyventojų (be Vilniaus miesto savivaldybės gyventojų) transporto priemonių poveikis CO2 išmetimams (klimato kaitai) yra panašus, kaip Vilniaus miesto savivaldybės (atitinkamai 500 ir 720 tūkst. tonų CO2), nors regione (be Vilniaus miesto savivaldybės) gyvena 2 kartus mažiau gyventojų, negu Vilniaus miesto savivaldybėje.

6. Intensyvi ir dispersiška urbanizacija su Vilniaus miesto savivaldybe besiribojančiose teritorijose	4	Faktiškai intensyvi urbanizacija pastaruosius 15 metų intensyviai vyksta su Vilniaus miesto savivaldybe besiribojančiose Vilniaus rajono ir Trakų rajono savivaldybių teritorijose, tačiau susiformavusiems urbanistiniams centrams tenka tik nedidelė dalis naujų gyventojų. Veiksnyms svarbus ekologiniu aspektu, nes kyla grėsmė Vilniaus priemiesčio žaliojo žiedo teritorijoms (žalioji žiedas gerina miesto mikroklimatą ir mažina oro taršą), neracionaliai naudojami gamtiniai išteklių, kuriant naują infrastruktūrą didėja antropogeninis poveikis.
Galimybės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos
1. TEN-T koridorių ir europinių magistralių jungčių plėtra šalyje	5	2014–2020 ES finansiniu laikotarpiu suplanuota įgyvendinti Vilniaus vakarinio aplinkkelio projekto III etapą, taip pat pagerinti infrastruktūrą magistralėje „Via Baltica“. Šis veiksnyms labai svarbus tuo aspektu, kad gali padidinti Vilniaus regiono šiaurinėje ir pietinėje dalyje esančių teritorijų tarpusavio ryšius, taip pat pasiekiamumą iš priešingomis kryptimis išsidėsčiusių tarptautinių centrų – Minsko ir Rygos (o kartu ir regiono investicinę patrauklumą).
2. Paslaugų vartotojų suminės perkamosios galios augimas (dėl gyventojų pajamų augimo ir į Lietuvą atvykstančių turistų srauto augimo)	4	Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, Lietuvoje kiekvienais metais turistų skaičius turi augimo tendenciją. Vilniaus regione per 2013 m. turistų išaugo 11,7 proc. (2013 m. turistų skaičius siekė 958 tūkst.). Šis rodiklis kiekvienais metais stabiliai auga. Tuo pat metu yra didinama minimali mėnesinė alga ir (sparčiau negu infliacija) auga vidutinis bruto darbo užmokestis. Laikantis prielaidos, kad šis procesas išliks tvarus Vilniaus regiono ITV programos įgyvendinimo laikotarpiu, veiksnyms gali būti svarbus ekonominio aktyvumo regione didinimui (pirmiausiai paslaugų sektoriaus).

<p>3. Mažesnės nekilnojamojo turto kainos skatins rinktis gyvenamąją vietą ne regiono centre (Vilniaus mieste), o aplinkinėse teritorijose esančiose urbanistiniuose centruose</p>	<p>3</p>	<p>VĮ „Registų centro“ atliekamo nekilnojamojo turto vertinimo duomenimis, būsto kainų skirtumai tarp Vilniaus mieste esančių verčių zonų ir kituose urbanistiniuose centruose ar Vilniaus miesto priemiestinėse teritorijose skiriasi po keletą kartų (ypač lyginant gyvenamųjų namų paskirties pastatus). Prielaidą nekilnojamojo turto rinkos suaktyvėjimui Vilniaus regione daro augančios gyventojų pajamos ir santykinai nedidelis daugelio urbanistinių centrų atstumas iki Vilniaus miesto (25-50 km.), tačiau ateityje jo svarba gali mažėti mažėjant būsto likvidumui (ir kainai) Vilniaus mieste.</p>
<p>Grėsmės</p>	<p>Aktualumo įvertinimas</p>	<p>Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos</p>
<p>1. Vilniaus regiono ekonominį augimą sustabdys darbo jėgos trūkumas</p>	<p>5</p>	<p>Veiksnyms vertinamas kaip labai svarbus, nes Vilniaus regionas lyginant su likusiais šalies regionais turi didžiausią ekonominę svarbą. Remiamasi prielaida, prastėjant šalies demografiniai situacijai (gyventojų skaičiui mažėjant apie 1 proc. per metus), mažės ir Vilniaus regioną atvykstančių gyventojų, Vilniaus miesto savivaldybėje užimtųjų ir darbingo amžiaus gyventojų santykis artėja prie maksimalaus įmanomo (2014 m. siekė 79,5 proc. ir gali didėti daugiausiai iki 85 procentų), t. y. regiono bendrojo vidaus produkto augimas dėl darbių imlių sektorių plėtros gali ženkliai sulėtėti.</p>
<p>2. Aktyvus aukštas pajamas gaunančių Vilniaus miesto savivaldybės gyventojų persikėlimas į gretimas savivaldybes lems gentifikacijos procesus ir pažeis ekologinę prasme svarbias teritorijas</p>	<p>4</p>	<p>Gyvenamosios teritorijos patrauklumo didėjimas ir aukštas pajamas gaunančių gyventojų persikėlimas į teritorijas, kurių gyventojai gauna žemas pajamas sąlygoja gentifikacijos procesą. Mažiau uždirbantieji (pvz. darbininkai, žemdirbiai) palapsniui būna priversti palikti savo gyvenamas vietas (dėl šios priežasties gali didėti užsienio migracija), keičiasi ekonominė vietovių struktūra, auga socialinė įtampa. Įvertinus Vilniaus regiono tautinę sudėtį, gentifikacijos procesas gali tapti ir įtampos tautiniu pagrindu augimo priežastimi.</p>

